מאי לאו בניזונת. לא כסהוא זן אותה קאמר דאם כן יקדשו מעשה ידיה ואמאי עושה ואוכלת כדקאמר לקמן אי במעלה לה מזונות מאי טעמא דמאן דאמר לאחר מיתה קדוש פירוש גם מתייס יהא קדוש אלא בניזונת כלומר שהוא חפץ לזונה והיא אינה רוצה:

מתוך שיכול לכופה למעשה ידיה כו'. ומתני' דקתני עושה ואוכלת מוקי לה כרב אחא בר אהבה דבסמוך במעלה לה מזונות ואינו מעלה לה מעה כסף:

יקדשו ידיך לעושיהן. פירוש להקב"ה שעשאן אבל אין לפרש למלאכתן דא"כ הל"ל למעשיהן כלאמרינן בסוף פ"ק דנדרים (דף יג:): **לאחר** שאתגייר. וא"ת דבסוף פ"ק דגיטין (דף יג:[ט]) אמרינן דאפילו לרבי מאיר דאמר לאחר מקנה דבר שלא בא לעולם ה"מ לדבר שהוא בעולם אבל לדבר שלא בא לעולם לא והא לאחר שאתגייר הוי לדבר שלא בא לעולם ואומר ר"י דלאחר שאתגייר לא חשיב כל כך דבר שלא בא לעולם כיון שהגוף בעולם אלא שנמחוסר גירות ולא דמי לגולדים דהתם לא בא לעולם כלל וכעין זה תירץ ה"ר אליעזר משנ"ל מה שנקשין אהא דאמר ברים המפקיד (ב"מ דף לג:) אימור דאמר ר"מ אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כגון פירות דקל דעבידי דאתו כו' והא כל שהו דהכא לא עבידי דאתו אלא הכא כיון שהגוף בעולם לא בעינן עבידי דאתו וא"ת אם כן מאי פריך הכא וקאמר נמי מהתם אין הא מהתם נמי לא שמעינן מעשה ידיה שאינם בעולם כלל ואכתי מנלי למימר דלא קדשי מעשה ידיה אלא דנעשה כאומר יקדשו ידיך לעושיהן וי"ל כיון דבמקלת סבר רבי מאיר כרבי אליעזר בן יעקב אית לן למימר דאף בדבר שלא בא לעולם כלל סבר כוותיה דאית ליה בהאשה רבה (יבמות לג: וש"ס) ובהאומר (קידושין דף סב:) אדם מקנה ועוד מתרץ דכל הני דהכא איכא לאוקמא בעבידי דאתו כגון שמע מרבו שיאמרנו ולאחר שימות בעליך ואחותיך כגון בגוססת ולאחר שיחלוץ ליך יבמיך באין דעתו של יבם לייבם ומיהו ק"ק מותר דקדוש לאחר מיתה אע"ג דלא עביד דאתי דליכא לאוקמא בגוססת דהא עושה מלאכה א) [ט]: **אי** במעלה לה מזונות ומעלה לה מעה כסף מ"ט דמ"ד לאחר מיתה הוא קדוש. גם למ"ד מתייס הוא קדוש ה"מ למיפרך כיון דמעלה מזונות ומעה כסף אמאי עושה ואוכלת אלא משום דבעי למימר אי אין מעלה לה מזונות ולא מעה כסף מ"מ דמאן דאמר מתייס הוא קדוש נקט נמי הכא מ"ט דמ"ד לאחר מיתה הוא קדוש:

ב) **במעלה** לה מזונות ואין מעלה לה מעה כסף. אליבא דרב אחא בר אהבה מוקי לה הכי אבל רב ושמואל לא מלי מוקמי לה במעלה לה מזונות דכיון דסברי דתיקנו מזונות תחת מעשה ידיה א"כ אמאי עושה ואוכלת אלא רב ושמואל מוקמי מתניתין בשאין מעלה לה מזונות ולא מעה כסף ואם תאמר ומאי דוחקיה דרב לאוקמא מתני' לאחר מיתה לוקמה מתייס וכגון דמעלה לה מעה כסף ואין מעלה לה מזונות ויש לומר דאין רגילות שיעלה לה מעה כסף ולא יעלה לה מזונות:

אלא לרב שמואל בר יהודה קמייתא משום סימפון ובתרייתא משום סימפון מאי בינייהו איכא בינייהו בדיקת חוץ מר סבר בדיקת חוץ שמה בדיקה ומר סבר בדיקת חוץ לא שמה בדיקה: **מתני'** [ט] [א]המקדיש מעשה ידי אשתו הרי זו עושה ואוכלת המותר רבי מאיר אומר הקדש רבי יוחנן הסנדלר אומר [ב]חולין: **גמ'** [ב] אמר רב הונא אמר רב [ג] יכולה אשה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה [ד] קסבר כי תקינו רבנן מזוני עיקר ומעשה ידיה משום איבה וכי אמרה איני ניזונת ואיני עושה הרשות בידה מיתיבי [ה] תקנו מזונות תחת מעשה ידיה אימא [ד] תקנו מעשה ידיה תחת מזונות לימא מסייע ליה המקדיש מעשה ידי אשתו הרי היא עושה ואוכלת מאי לאו בניזונת לא בשאינה ניזונת אי בשאינה ניזונת מאי למימרא אפי' [ה] למאן דאמר יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הני מילי [ו] בעבד כנעני [ז] דלא כתיב ביה עמך אבל עבד עברי דכתיב ביה [ח] עמך לא וכל שכן אשתו סיפא איצטריך ליה מותר [ז] רבי מאיר אומר הקדש רבי יוחנן הסנדלר אומר חולין ופליגא דריש לקיש דאמר ריש לקיש [ט] לא תימא טעמא דרבי מאיר משום דקסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אלא טעמא דרבי מאיר מתוך [י] שיכול לכופה למעשה ידיה נעשה כאומר לה [יא] יקדשו ידיך לעושיהם [ט] [יב] והא לא אמר לה הכי כיון דשמעינן ליה לר"מ דאמר [ט] אין אדם מוציא דבריו לבטלה נעשה כאומר לה יקדשו ידיך לעושיהם וסבר רבי מאיר אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם והתניא [ט] האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר או לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך או שתמות אחותיך או לאחר שיחלוץ ליך יבמיך רבי מאיר אומר מקודשת [יג] מהחיא אין מהא ליכא למשמע מינה: המותר רבי מאיר אומר הקדש: אימת קדוש רב ושמואל דאמרי תרווייהו מותר לאחר מיתה קדוש רב אדא בר אהבה אמר מותר מחיים קדוש הוי בה רב פפא במאי אילימא במעלה לה מזונות ומעלה לה מעה כסף לצרכיה מ"ט דמ"ד לאחר מיתה קדוש ואלא כשאין מעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה כסף לצרכיה מ"ט דמאן דאמר מחיים קדוש לעולם [יד] במעלה לה מזונות ואינו מעלה לה מעה כסף לצרכיה רב ושמואל סברי תקנו מזונות

אלא לרב שמואל בר יהודה קמייתא משום סימפון ובתרייתא משום סימפון מאי בינייהו איכא בינייהו בדיקת חוץ מר סבר בדיקת חוץ שמה בדיקה ומר סבר בדיקת חוץ לא שמה בדיקה: **מתני'** [ט] [א]המקדיש מעשה ידי אשתו הרי זו עושה ואוכלת המותר רבי מאיר אומר הקדש רבי יוחנן הסנדלר אומר [ב]חולין: **גמ'** [ב] אמר רב הונא אמר רב [ג] יכולה אשה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה [ד] קסבר כי תקינו רבנן מזוני עיקר ומעשה ידיה משום איבה וכי אמרה איני ניזונת ואיני עושה הרשות בידה מיתיבי [ה] תקנו מזונות תחת מעשה ידיה אימא [ד] תקנו מעשה ידיה תחת מזונות לימא מסייע ליה המקדיש מעשה ידי אשתו הרי היא עושה ואוכלת מאי לאו בניזונת לא בשאינה ניזונת אי בשאינה ניזונת מאי למימרא אפי' [ה] למאן דאמר יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הני מילי [ו] בעבד כנעני [ז] דלא כתיב ביה עמך אבל עבד עברי דכתיב ביה [ח] עמך לא וכל שכן אשתו סיפא איצטריך ליה מותר [ז] רבי מאיר אומר הקדש רבי יוחנן הסנדלר אומר חולין ופליגא דריש לקיש דאמר ריש לקיש [ט] לא תימא טעמא דרבי מאיר משום דקסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אלא טעמא דרבי מאיר מתוך [י] שיכול לכופה למעשה ידיה נעשה כאומר לה [יא] יקדשו ידיך לעושיהם [ט] [יב] והא לא אמר לה הכי כיון דשמעינן ליה לר"מ דאמר [ט] אין אדם מוציא דבריו לבטלה נעשה כאומר לה יקדשו ידיך לעושיהם וסבר רבי מאיר אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם והתניא [ט] האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר או לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחרר לאחר שימות בעליך או שתמות אחותיך או לאחר שיחלוץ ליך יבמיך רבי מאיר אומר מקודשת [יג] מהחיא אין מהא ליכא למשמע מינה: המותר רבי מאיר אומר הקדש: אימת קדוש רב ושמואל דאמרי תרווייהו מותר לאחר מיתה קדוש רב אדא בר אהבה אמר מותר מחיים קדוש הוי בה רב פפא במאי אילימא במעלה לה מזונות ומעלה לה מעה כסף לצרכיה מ"ט דמ"ד לאחר מיתה קדוש ואלא כשאין מעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה כסף לצרכיה מ"ט דמאן דאמר מחיים קדוש לעולם [יד] במעלה לה מזונות ואינו מעלה לה מעה כסף לצרכיה רב ושמואל סברי תקנו מזונות

רב דאית ליה יכולה אשה שתאמר איני ניזונת ואיני עושה ואוקי ריש דמתני' דתני עושה ואוכלת בניזונת להכי אוקי סיפא בניזונת: מזונות

מתניתין בשאין מעלה לה מזונות ולא מעה כסף ואם תאמר ומאי דוחקיה דרב לאוקמא מתני' לאחר מיתה לוקמה מתייס וכגון דמעלה לה מעה כסף ואין מעלה לה מזונות ויש לומר דאין רגילות שיעלה לה מעה כסף ולא יעלה לה מזונות:

קונס

יכא שלו אלא לאחר זמן [נדרים פה:]. **איני ניזונת.** משל בעלי [גיטין עז.]. **איני ניזונת ואיני עושה.** מלאכה דמשום תקנתא דידי דלמא לא ספקי לי מזונות במעשה ידי בהסיא תקנתא לא ניחא לי [ב"ק ח:]. ממזונות שתיקנו לאשה תחת מעשה ידיה ואי אמרה אי אפשי בתקנה זו שתיקנו חכמים לטובתי שתהו לכל הנשים זמינין לא ספקי להו מזונות במעשה ידיהן ותקנו להן מזונות ומעשה ידיהן לבעל אני איני צריכה לכך משונאה אני ואי אפשי לעשות מלאכה אמלא לי מזונות או יש לי אומנות יקרה יתר על כדי מזוני [לקמן פג.]. לו מלאכה דכי תקון רבנן מזוני להנאתה תקון זמנין דלא ספקה במעשה ידיה ואחר כך תקנו מעשה ידיה לבעלה משום שיבה הלכך יכולה לומר אי אפשי עדיף על מזוניתי אזון ומאי דאעשה מלאכה לעצמי שתעבוד לי וכו' שיכולה אשה לומר לבעלה איני ניזונת משלך ואיני עושה מלאכה לך כי אם לעצמי [רשב"ם ב"ב מט:]. **מזוני עיקר.** לומר תחלה תקנו עיקר מזונות לאשה כי אם הנשים בין לא בעלה אח"כ תקנו מלאכה תחת מזונות שלא תהיה לה איבה וכיון דלטובתה נתכוונה לתקן לה מזונות תחלה ואיכא לומר אני אפילה בתקנה זו אני חושש לטובתי בידה וכיון דעיקרה תקנת המזונות גם תקנת מלאכת ידיה לבעלה בטלה ממילא דכיון דמזונות אין לה גם הבעל לא יטול מלאכת ידיה [רשב"ם שם]. **מאי למימרא.** פשיטא דכיון דאין מעלה לה מזונות ולאי עושה ואוכלת דממאי מתפרנסת [נדרים שם]. **יכול הרב לומר לעבד.** דעבוי עשה עמי. מלאכה. **ואיני זנך.** אלא חוזר על הפתחים [גיטין יב.]. **לאחר שיחלוץ ליך יבמיך.** דקסבר אלי תנא אין קידושין תופסין בייבמה לשון [קידושין סב.].

עין משפט נר מצוה

מז א ב מיי' פ"ו מהל' ערכין הלכה כח סמג עשין קלב טוש"ע אה"ע סי' פז סעיף ח:

מז ג ד מיי' פי"ב מהלכי אישות הלכה ל סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' סט סעיף ד וסי' פ סעיף טו כהג"ה וקיומן פז סעיף ל בהג"ה:

מח ה מיי' פ"ט מהל' עבדים הלכ' ז סמג עשין עב טוש"ע י"ד סי' רסז סעיף כ:

מט ו מיי' פכ"א מהל' אישות הלכה י סמג לאוין פז טוש"ע אה"ע סי' פ סעיף טו:

נ ז ח מיי' פ"ו מהל' ערכין הלכה כח סמג עשין קלב טוש"ע שם סי' פז סעיף ח:

תוספות רי"ד

סימפון. שמא ימצא בה מומין שבסתר ויהיה קדושין קידושי טעות. דבר המבטל יקרא סמפון ולפיכך נקרא השובר סימפון: **מתני' המקדיש מעשה ידי אשתו ה"ז עושה ואוכלת והמותר** ר"מ אומר הקדש ור"י הסנדלר אומר חולין. פי' אפי' למ"ד שאין האשה יכולה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה מתני' ושעמא דמילתא מפני שיכול להערים ולומר איני רוצה לזונך והיא זקוקה להתפרנס ממעשה ידיה הלכך ה"ז עושה ואוכלת ואין החקדש על מע"י חל מפני שהוא שלה שאם לא יפרנסה בעלה תתפרנס היא ממנו והמותר מה שעשת יתר על מזונותיה של בעל [והכי תניא בתוספתא המקדיש מע"י אשתו ה"ז מעלה לה מתוכן פרנסה והשאר הקדש] ר"מ אומר הקדש דקסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם: **אר"ה א"ר יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה.** פי' להאי סברא אפי' אותו המותר שעושה יתר על מזונותי' הוא שלה דאל"ה מאי מדרחתם האשה בכך א"ר הכל שלה ומפני שעושה יתר על מזונותי' מפני זה אומרת לבעלה איני ניזונת ואיני עושה. ואי קשיא והאמרינן לקמן קונם שאני עושה לפיך א"צ להפר אלמא שמעשה ידיה הוא משועבד לבעל ואין הנדר חל עליו ואי אמרת יכולה אשה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה אמאי לא חייל, תשובה אע"ג דמציא למימר כ"ז שלא אמרה משועבד הוא מע"י לבעל ההילכך א"צ להפר: **מיתיבי תיקנו מזונות תחת מע"י.** ג) וקסבר מזוני עיקר ומע"י משום איבה וכך הלכה דהכי פסיק תלמודא כר"ה א"ר דאמר יכולה אשה שתאמר וכו': **נימא מסייע ליה המקדיש ידי אשתו ה"ז עושה ואוכלת מאי לאו דניזונות.** פי' שהבעל חפץ לזונה ואפ"ה היא עושה ואוכלת ושעמא דמילתא משום דמצי למימר א"נ הא"ע וכל מע"י שלה ואין החקדש חל עליו ואפילו המותר שלה כדפי' והאי המותר ר"מ אומר הקדש (שהוא) [היינו] לאחר מיתה שמה שנשאר לה ממע"י יורשה הבעל לאחר מיתתה והלכך החקדש חל עליו שאדם מקדיש השלב"ל: **לא כשאינה ניזונת.** פי' מהכא לא תסייע ולעולם לא מצי למימר הכי ושעמא דמערים ואינה רוצה לזונו והלכך ניזונת ממע"י ולא חייל הקדש עליורי' כדפרישית והמותר ששעת יותר על מזונותיה הוא של בעל לקדוש מחיים אליבא דר"מ:

חשק שלמה על תוס' ר"ד ג) נראה דחסר כאן וא"ל אימא תקנו מעשה ידיה תחת מזונות וקפצר מזוני עיקר וכו'. [גיטין שם]. לומר מתקנת מזונות שהבעל נותן לאשה וכו' והוא טובל מלאכת ידיה מתחילה וכו' זאת התקנה שתקנו חכמים מזונות לאשה ומלאכת ידיה מתחילה וכו' אם תאמר אי אפשי בתקנה שתקנו חכמים לטובתי דהא לדידי אינה טובה דמלאכת ידי מעשה ידי לבעלה בטלה בטלה ממילא דכיון דמזונות אין לה גם הבעל לא יטול מלאכת ידיה [רשב"ם ב"ב מט:]. **מזוני עיקר.** לומר תחלה תקנו עיקר מזונות לאשה כי אם הנשים בין לא בעלה אח"כ תקנו מלאכה תחת מזונות שלא תהיה לה איבה וכיון דלטובתה נתכוונה לתקן לה מזונות תחלה ואיכא לומר אני אפילה בתקנה זו אני חושש לטובתי בידה וכיון דעיקרה תקנת המזונות גם תקנת מלאכת ידיה לבעלה בטלה ממילא דכיון דמזונות אין לה גם הבעל לא יטול מלאכת ידיה [רשב"ם שם]. **מאי למימרא.** פשיטא דכיון דאין מעלה לה מזונות ולאי עושה ואוכלת דממאי מתפרנסת [נדרים שם]. **יכול הרב לומר לעבד.** דעבוי עשה עמי. מלאכה. **ואיני זנך.** אלא חוזר על הפתחים [גיטין יב.]. **לאחר שיחלוץ ליך יבמיך.** דקסבר אלי תנא אין קידושין תופסין בייבמה לשון [קידושין סב.].

מסורת הש"ס עם הוספות

ה) [נדרים פה.], ו) [ב"ק ח: ב"ב מט: גיטין עז:] [לקמן ע. פג: קז:], ז) ע"ז תוס' לעיל מז: ד"ה דימנין], ח) לעיל מז: [לקמן עז.], ט) ב"ק פז: [ב"מ לג.] לעיל מג. גיטין יב., י) [ע' בתוס' דלעיל מז: ד"ה מקנו], יא) [ועי' תוס' לקמן דף ע: ד"ה נעשה], יב) [תמורה כז: ערכין ה. וש"נ], יג) יבמות לג: לג: ב"מ מט: קידושין סב ע"ב], יד) לקמן דף ה:, טו) לקמן פג., טז) רשם ד"ה לדבר], מז) ע"ע תוס' ב"ב עט: ד"ה אימור.

תוספות ישנים

א) [מיהו יש להעמיד מתקנה ושל יש מפרשים דכל היכא דליכא אלא חד מי יימר מעיד עבידא דאתי ודוקא התם בהתפקיד גבי כפילא לא מעיד עבידא דאתי מעוה דליכא מי יימר טובא מי יימר דמיגבנא ואתי"ל דמיגבנא מי יימר דמעמתא נגבא כו'. מ"ר): ב) לרב ושמואל איכא לאוקמי מתני' במעלה לה מזונות והיא אינה רוצה דבסבי מיתותא מתני' לטולהו לרב ושמואל באינה רוצה ולרב אחא בר אהבה בניזונת ממנו. מ"ר:

גליון הש"ס

גמ' מההיא אין. עיתוסין דף לה ע"ב שטעות דף לא ע"ב:

תורה אור השלם

א) וְהָיָה כִּי יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אַהֲבַךָ וְאֶת בֵּיתֶךָ כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ:
[דברים טו, טז]

הגהות וציונים

ט) [בב"ק ח ע"ב איתא אמר רב **הונא יכולה** וכו', ועי' תוס' לקמן סג ע"א ד"ה רב הונא] (גליון) אמנם מרש"י בסוף העמוד ד"ה לעולם, וכן מתוס' לקמן נט ע"א ד"ה שמא מוכח דגרסי' **הכא** ע' לעיל מג ע"א בהגו"ע, וכ"ה כאן בס"א מכת"י: **ג)** כת"י **המותר:** **ד)** "לעולם" לא דייק שפיר לשיטת התוס' ואית ספרים דגרסי **הכא במאי עסקינן** (שמ"ק): **ה)** כת"י **והוא** עצמו **בודקה:** **ו)** נדצ"ל **ואיכא** (רש"ש):

ליקוטי רש"י

הרי זו עושה ואוכלת. לדברי הכל. **המותר רבי מאיר אומר הקדש.** דקא סבר אע"ג דמעשה ידיה אינו יכול להקדיש הואיל ואינה ניזונית מצלו מ"מ מותר על מזונותיה יכול להקדיש שיהא קדוש לאחר מיתתה. **רבי יוחנן הסנדלר אומר חולין.** דקסבר אין אדם יכול להקדיש דבר שלא בא לעולם לכשיבא לעולם לא

מזונות שכיבי ומעשה ידיה שכיח ומותר לא שכיח. מעה כסף קיץ ומעשה ידיה קיץ כדתנן (לקמן דף סד:) מה היא עושה[ח] משקל חמש סלעים: **והא עלה קתני.** במתני': **ומה היא עושה לו.** ומדפרים בתר מעשה ידיה ומה היא עושה לו מכלל דרישא במעשה ידיה מיירי ולא במזונות: **שתי.** קשה לגוויתו יותר מן הערב: **הכי קאמר.** [לעולם במותר מיירי בריש] והכי קאמר[ט] סיפא ומה היא עושה לו עיקר דנדע מותר מאי ניהו: **משקל חמש סלעים.** סלע של יהודה כפליים במשקל סלע של גליל: **מי אמר שמואל הכי.** והאמר שמואל לעיל במותר לאחר מיתה פליגי ועלה א"ר יוחנן הסנדלר חולין ואע"פ דהשתא דידיה הוא אלמא טעמא דר' יוחנן משום דבר שלא בא לעולם הוא שעדיין לא מתה ואין לו רשות במותר הואיל ואינו מעלה לה מעה כסף והכא אמר שמואל הלכה: **והתנן קונם שאני עושה לפיך.** מה שאני עושה יהיה קונם לפיך יהי עליך כהקדש מליהנות לו: **אינו צריך להפר.** נדר זה שאין בה כח להקדישו לפי שהוא שלו: **שמא תעדיף עליו[י].** יותר ממה שפסקו לה חכמים משקל חמש סלעים דמותר זה אינו שלו ויכולה להקדישו: **ר' יוחנן בן נורי אומר.** לף עיקר מעשה ידיה צריך הפרה: **שמא יגרשנה.** ויהא הנדר חל שמגרשה אינה משועבדת לו למעשה ידיה: **ותהא אסורה לחזור לו.** לפי שנאסר מעשה ידיה עליו ואי אפשר לו ליהנות שלא תעתון ולא תאפה וכל שאר מלאכות השנויות במשנתנו[יא] שהאשה עושה לבעלה: **ואמר שמואל הלכה כו'.** אלמא לכשיגרשנה חל הנדר אלמא אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם שעדיין לא גירשה: **כי אמר שמואל הלכה כר' יוחנן בן נורי להעדפה.** קאמר כלומר הלכה דיפר ולא מעטעמיה דאילו לר' יוחנן עיקר מעשה ידיה צריך הפרה ולשמואל משום העדפה שמא תעדיף על הראוי הוא דאמר יפר והשתא נמי הוה מצי לאקשויי סוף סוף לא בא לעולם דהא לא נעשה אלא אקשי ליה קושיא אמרית: **אין הלכה בת"ק.** דאמר אין צריך להפר אלא יפר: **אלא אמר רב יוסף.** לעולם הלכה ומטעמיה קאמר ומשום שמא יגרשנה: **ושאני קונמות.** הקדש שאינו הקדש לכל אלא על אדם אחד בלשון קונם: **מתוך.** שהוא תופס במקום שאין שאר הקדש תופס שאדם[יב] אוסר פירות חבירו עליו ואומר קונם פירות פלוני עלי ובשאר הקדש אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו[יג] הלכך אדם אוסר עליו נמי דבר שלא בא לעולם אבל מתני' במקדיש הקדש גמור מיירי ואינו ממהר לתפוס בקונם: **אמר ליה אביי.** ומה ראיה פירות חבירו עליו לכאן שהן פירות חבירו דעכשיו היא משועבדת לו למעשה ידיה ואינה ראויה להתפיסו בקונם ולכשיגרשנה קאמר דחייל ועוד שעדיין לא נעשית המלאכה עד לאחר גירושין וחזרה: **בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו.** בקונם שהרי אדם אוסר פירותיו על חבירו אין בלשון קונם לחבירו לבדו אין שהקדישו שאר הקדש גמור: **יאסר דבר שלא בא לעולם.** לא המלאכה בלה ולא הרשות בלה לידה להתפיס עד שתתגרש: **שכן אין אדם כו'.** שממקום שבאת אין אתה יכול ללמוד איסור שהרי אף בקונם אין אוסר פירות חבירו על חבירו לומר קונם פירותיך עליך: **באומרת יקדשו ידי כו'.** שהמלאכה כמי שבאת לעולם ועל הגירושין שלא בלה קא מסיק וחזיל ומתניתין בלומר מעשה ידיך הקדש: **ומי איכא מידי כו'.** כלומר תירלא לא בא לעולם דמלאכה לא בא לעולם דגירושין לא תירלא דאילו השתא לית לה רשותא לאקדושי והיכי קדיש לקמיה: **אלמה לא.** בתמיה: **מי לא קדשה.** אם מכרה וחזר ולקחה: **בידו להקדישה.** שהרי עכשיו שלו וכי היכי דאילו אלקדשה השתא קדשה כי אמר נמי תיקדוש לקמיה קדשה: **הא לא דמיא.** מסקנא דקושיא היא: **התם.** גבי מכרתי לך אין לו עכשיו בה לא גוף ולא פירות ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו: **הכא גופה בידה הוא.** והרי יקדשו ידי אמרה: **הא לא דמיא.** מסקנא דאתקפתיה היא:

לא

לכך ד"ל יאסרו פירותיו על חבירו אלא יאסור דבר שבא"ל על חבירו שהרי אין בו כח לאסור פירות חבירו על חבירו להכי נמי פירות מעשה ידיה הוין של בעל והיאך יכולה לאסרן עליו הואיל שלא בלו לעולם [נדרים שם ע"פ ג' הב"ח]. **באומרת יקדשו ידי לעשירותה.** למי שבראש המעתעבד ידיה לבעל לא מצי לאקדושינהו [קידושין שם]. **שדה זו שאני בוכר לך.** כלומר שעדיין היא בידו להקדישה שלא המלאכה לך מכל וכל. **לבשאקחנה.** לכשאחזור ואקחנה ממך תקדיש [נדרים פו.]. **מי לא קדשה.** מי לא חייל שם קדושה עליה הכא נמי נגי מאי אימתא כי אמרה יקדשו ידי לעשיתן לאחר שתגרש דוחלא חילא עלייהו שם קדושה. **מי דמי.** כלומר מי דמיא מילתא דאשה למילתיה דהאי גברא הכא הכא הסלי אחכי גברא דמזבן שדה זו אכתי בידיה היא שעדיין לא מכרה ותיקה נמי דקאמי שאני מכרתי לך דהי יכול להקדישה לכשאחזור ותפה לרשותו. **הכא** דבר'. הא אימתא כי מקדש מעשה ידיה כלום יש בידה שוש כח והלכך אף על גב דאמר גבי מוכר שדה שיכול להקדישה לכשתבא לרשותו גבי אשה לא אמר. שמכרתי לך דבר'. וכי היכי דהתם לא קדשה משום דלא קיימא שדה ברשותיה שהרי כבר מכרה הכי נמי לגבי כך אימתא לא קדשי מעשה ידיה [נדרים שם]. **הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו שדה זו שמשכנתי לך.** [מכאן שייך לע"מ] דלא קדשה השתא קדשה לקמיה הכי נמי גבי אשה. **בידו לפדותה.** אין בידה לגרש עצמה. והואיל ואין בידה להתגרש לא חייל הקדש מעשה ידיה לכשתתגרש. **לאומר לחבירו שדה זו שמשכנתי לך לעשר שנים וכו'.** דבר שלא בא לעולם. הכשאתה אין בידו לפדותה עד עשר שנים ולכשיפדנה קדשה דחייל עלה קדושה מהשתא הכא נמי גבי אשה אף על גב דאין בידה לגרש עצמה כי מיגרשה חיילא קדושה על מעשה ידיה. **התם לעשר וכו'.** גבי שדה איכא זמן קצוב לעשר שנים וכיון דאיכא זמן קצוב דמי כאילו יש בידו לפדותה לאלתר. **אלא אמר רב אשי.** לעולם בלומרת יקדשו ידי לעשיתם לכי מתגרשה כדתרגלנא לעיל דקאמרת כי

קונם שאני עושה לפיך. אפילו נדרסי שאיני לא הוי דבר שאין בו ממש דהא תנן[מ] בפ' בתרא דנדרים (דף פפ:) קונם שלא אתן תבן לפני בקרך אינו יכול להפר[מא]:

אינו צריך להפר. במעלה לה מזונות ומעה כסף אירי ולכך אינו צריך להפר שהמותר הכל שלו ואם משום העדפה שעל ידי הדחק גם היא שלו[מב] ואין לפרש טעם דאין צריך להפר משום דאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם דאם כן בחנם נקט מה שאני עושה לפיך דליתני מקדיש ידי עצמו: **רבי** עקיבא אומר יפר. דקסבר דהעדפה שעל ידי הדחק הוי לאחה כדאמרינן בריש מציאת האשה (לקמן סו. ופס) וא"ת ואיהך יכול להפר והא אין זה מדברים שבינו לבינה[מג] וי"ל דתשיב בינו לבינה לפי שאינו יכול ליהנות וליקח ממנו בגמנות את הראוי לו ולהנות שאינו ראוי לו א"ל גם חלקה משועבד לו שילקח בהם קרקע והוא יאכל פירות וא"ת אם כן אין יכולה להדירו כיון דמשועבדת ליה דאלמוה רבנן לשעבודיה דבעל כדאמר בסמוך[מד] וי"ל דדוקא בעיקר מעשה ידיה הוא דאלמוה שהם לבעל לגמרי אבל הכא דלאו דידיה נינהו אלא לפירות בעלמא לא אלמוה:

שמא יגרשנה בו'. ואם תאמר ולרב דאמר[מה] יכולה אשה שתאמר לבעלה אני ניזונת ואני עושה למה לי למנקט שמא יגרשנה לימא שמא תאמר אני ניזונת ואני עושה וי"ל דהא לא שכיח שתהא אומרת כן: **כי** אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן נורי להעדפה. פירוש הקונטרס מגומגם כמו שפירש בעצמו ונראה לר"ת דהכי פירושו להעדפה דסבר לה שמואל כרבי יוחנן בן נורי בהא דהעדפה לבעל ובתר הכי גרים בהא דאיכא כתנא קמא אי נמי אין הלכה כרבי עקיבא וכן פירש ר"ת:

בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו שכן אוסר פירותיו על חבירו. פירוש דהתם אוסר משום דאחד מהן ברשותו יאסור דבר שלא בא לעולם על חבירו שאין לא זה ולא זה ברשותו שכן אין אדם אוסר פירות חבירו על חבירו לפי שאינן אינם ברשותו:

לכשאקחנה ממך בו'. ואע"ג דהתם קאמר לכשאקחנה והכא לא קאמרה לכשאתגרש אין נראה לו לחלק:

הכא אין בידה לגרש עצמה. תימה דהא בידה לומר איני ניזונת ואיני עושה[מו] ויש לומר דרולה לייסד גם אלינא דרים לקים[מז]: שדה

עין משפט נר מצוה

נא א ב מיי' פי"ג מהל' נדרים הל' י סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רלד סעי' עא וטוש"ע אה"ע סי' פא סעי' ב:
נב ג מיי' ש"ו מהל' ערכין הל' כט:
נג ד מיי' שם הל' כז:
נד ה מיי' שם הל' כט:

ליקוטי רש"י

אינו צריך להפר. דמשועבדת ליה ואפי' לשמא תעדיף ומי לא מייתינן דאי מעבדה ומי לבעל הוא [לקמן סו.]. דסיון דקא משעבדא ליה למעשה ידיה לא תלינ מלרים [במות עב.]. אין בעלה צריך להפר שאין נדרה חל אחרי משועבדת לו [קידושין סג.]. דלא אמרה כלום דלאו כל המיגה לאפקועי לבעל מה דזכי ליה דאמנה [נדרים פה.]. **שמא תעדיף בו.** והעבדה דידה הוא ומחיל עלה קונם [לקמן שם]. דתנן (כתובות דף סד:) מה היא עושה לו משקל ה' סלעים שהיא כו' וטפי לא משעבדא ליה ואהעבדה חיל נדר ואע"ג דעדיין לא נעשית המלאכה [בבמות שם]. על מעשה ידיה יותר מן הראוי לו ויותר ממה שהיא חייבת לעשות לו ובכתובות (דף סד:) אמרינן מה היא עושה לו משקל ה' סלעים שהי ביהודה שהן עשר בגליל כו' והמותר אלה ואותה העבדה שמעבדת הואיל ואלה היא אוכלת עליו אם לא יפה. **שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזור.** דאותה מלאכה שעשה אחר הגירושין כשאתה נרשותו אסור בנרשותו מלאכה ובכל מעשה ידיה מגירושין ואילך וקסבר אדם אוסר דבר שלא בא לעולם כגון מעשה ידיה שעתידה לעשות דלכשאתה לעולם אחר גירושין אע"פ שלא בא לרשותו בעת שבא לעולם דהא מעורבת היא לכשבאה ברשותו שתגעה לו שיהא אסור ורבי עקיבא סבר בהא מודיע לך דאדם אוסר דבר שלבו"ל היכא דהוי ברשותו לאלמר כשבא לעולם כגון העבדה אבל אין אדם אוסר דשלבו"ל אע"פ שבא לעולם אינו ברשותו אלא לאחר זמן לכשיבא לרשותו אל עליהן איסור כדפירשתי [נדרים שם]. **כי אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן נורי להעדפה.** כלומר הלכה כרבי יוחנן ב"נ דאמר יפר והיינו טעמא דיפר משום העדפה ולא משום גירושין. **הלכה כרבי עקיבא.** דמוקי לטעמיה משום העדפה אלא מדקאמר הכי ש"מ דלשמעתין מעיקרא לעולם קשיא דשמואל [נדרים פה.]. **אלא אמר רב יוסף.** לעולם קסבר שמואל אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ושאני קונמות וכו'. **בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו.** שבאותו ענין יש בו כח

גא ו מיי' פי"ב מהל' נדרים הל' ט סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' ט ושמ"ק ומהר"ם שיף ואבני נזר אבה"ע סי' שכט: **ו** בכס"מ נוסף לו: **ז** "עליו" ליתא בר"י אלמדרי ובכס"מ, וכן ליתא בנ"א מכת"י הגמ': **ח** כת"י **שהרי אדם**: **ט** צ"ל **תניא**:

הגהות וציונים

ח) כ"ג רש"י. ועי' אור לישרים סי' נב אות ה דבספר הישר ל"ג "אלא", וכ"ה בכמה כת"י: **ט)** בנדרים גרסינן **אומר**, והך נוסחא דייקא שפיר (שמ"ק): **י)** [ע' תוס' נדה מו ע"ב בד"ה כדרב פנחס כו' דלא גרסי "אלא"] (גלירון): **יא)** "יכי קאמרה הכי מי מקדש" הא משעבדא ליה דאמרה לכי מיגרשה" איכא נסחי דלא כתיב בהו האי קושיא ופירוקא (רא"ה, ע"ש) וכ"מ מלשונו של רש"י וכ"כ להדיא במהדר"ק וכ"מ מלשון התוס' (שמ"ק, ע"ש. ועי' מהרש"א ומהר"ם ומהר"ם שיף בתוד"ה לכשאקחנה): **יב)** ג' הריטב"א הכא אין **בידו להקדישה**, ועי' ספר הישר חידושים סי' ט ושמ"ק ומהר"ם שיף ואבני נזר אבה"ע סי' שכט: **יג)** בכת"י נוסף לו: **יד)** "עליו" ליתא בר"י אלמדרי ובכת"י, וכן ליתא בנ"א מכת"י הגמ': **טו)** כת"י **שהרי אדם**: **טז)** צ"ל **תניא**: